

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
 Helyi hirdetés 10 kr. 10 sorra 10 kr.
 Külföldi hirdetés 15 kr. 10 sorra 15 kr.
 Hirdetési díj a hirdetés kezdésétől számított.
 Hirdetési díj a hirdetés kezdésétől számított.
 Hirdetési díj a hirdetés kezdésétől számított.

Edelmi bank
 Közgyűlését
 10 órakor
 A nagy tanács-
 yenesek ezennel
 el, hogy az alap-
 szerint, részvé-
 az intézet pénz-
 iök.

At:
 leről.
 s ezzel kapcsolatba
 a mérleg megállapítása
 az igazgatóság és fel-
 adása vagy megtagadása

igazgatóság.
 megelőző 8 nap alatt
 kinthetők.
 ott ülésünkben.

gesztényét,
 artifolát,
 T MÉZET;
 TÜRÖT.

ver), sashegyi,
 orokat; ó-ja-
 sol és franczia
 at, caviart, orosz-
 ak mellett

omabb angol, ana-
 aika rumot, császár
 Souchong, Peccó-
 , angol teasütemé-

ajánl
 József Zelmos
 Debreczen.

FORINT
 kereset tőke és risikó nélkül,
 részletfizetései eladása által.
 zég által 1883. év óta.
 Rédlich David bank, előleg és
 Budapest, kecskeméti-utca 11.

A helyzet logikája.

(Ajánlja Fráter Imre urnak, a debreczeni szabadelvű párt elnökének.)

A szegény Rudolf trónörökösöt immár elhelyezték ősei sírboltjában. Hazánk összes népei részvétellel és kegyelettel rótták le ragaszkodásuk adóját az alkalommal is, jól tudván, hogy nem pusztán a magyar korona örökösét siratja, de a magyar állam egyik megingathatatlanná leendett oszlopa tört benne rommá.

S elvitathatlan tény, hogy a bennünket ért gyászos csapással egész politikai helyzetünk gyökeresen megváltozott. Annak tudatára kell hogy ébredjünk, miszerint minden eshetőségek között: bizsontékkal birjunk magyarságunk s alkotmányos kormányzatunk a jövőben is teljes megmaradásának. A kormányt is érznie s osztania kell a nemzetlen erőket vitt nyugalanság és aggodalom, hogy mit kell ma most tennünk, hogy a hála Istennek még élő legjobb király segítségével a jövő garanciáit is megszerezzük. A jó magyar király is kell, hogy átgörtsen hű magyar nemzetének ez aggodását s azt indokoltan találja.

Az élet oly keserű iskoláján átment, annyi fájó tapasztalatból okult, a magyar haragjában s loyális lelkesülésében egy iránt megismerni tanult királyban föltétlenül megbizhatunk.

Mi oka is lenne az alkotmányosság oly kényelmissé vált formájában alkotmányellenessé lenni? S mi bizalmunkat alkotmányunkkal is tanusítjuk, de majdnani tudója tekintetében semmit sem tudunk s ezer ok forog feun, hogy résen legyünk. Mig a király él és uralkodik, nem félünk, mert tapasztalhatta eléggé, hogy alkotmányosnak lenni — kényelmes állapot. De azontul mély homály zárja el kilátásunkat és sejtteni sem birjuk, mi fog következni.

Nemzetiségünket és államiságunkat kizárólag ezérve, csonkítatlan alkotmányunk védelmébe kell helyeznünk s minden erőnkkel oda működni, hogy azt senki és semmi meg ne csonkíthassa. A most ismét szőnyegre kerülő véderő-javaslat elintézése fogja megadni a csalhatlan próbát: megbirjuk-e meuteni teljes épességében alkotmányunkat, vagy sem. A kormány felhivatalos lapjainak magatartásából következtelve, azt kell hiuntunk, hogy Tisza az egész nemzet ellenével s tiltakozása daczára megakarja többségével szavaztatni az átkos javaslatot úgy amint van, minden módosítás nélkül. Annyira mennek bizonyos tulajdonosok kegyelettel ünnepeite meg február 8-án az 1849. évben történt veres utcai harcznak áldozatait esett honvédek emléket. A minoriták templomában tartott gyászisteni üszteleten az aradi honvédegyet, az összes egyetek és hivatalok testületieg vettek részt. A mise után a megjelentek kivonultak a nevtelen hősök emlékére épített szoborhoz, hol a dalárdák gyszadaiokat enekeltek. A honvédegyet nevében Jankay József, az ifjuság képviselőiben pedig Berencz Ferencz tartottak emelkedett hangu megemlékező beszédet. Az ünnepeget a városi dalárda megható gyszadala fejezte be.

Országgyűlés. A képviselőház ülése február 8-án. A képviselőház tegnapi ülésén csak elnöki bejelentések történtek, melyek közül azt, mely Abrányi Emil megbízó levelet említe, a függetlenségi párt eljenzessel fogadta. Ugy szinten zajos eljenzessel fogadtatt Bars vármegye kérvénye is, a véderő javaslat ellen. Az elnöki bejelentéseken kívül azonban történt egy elnöki kijelentés is. Az t. i., hogy a képviselőház csak a jövő kedden fogja elhatározni, hogy mi lesz a későbbi ülések napirendje?

Ez a kijelentés mindenkire nagyon meglepő volt. Mert mindenki azt hitte, hogy a jövő kedden már tovább fog folyni a véderő javaslat részletes tárgyalása. Ez nem történik.

nyugodni s miként mi a korona szentesített jogait, úgy viszont a korona is a mi szentesített alkotmányunk jogait s törvényjavaslat tekintetében is tiszteletben fogja tartani. Végre is mindig és mindenütt, a hoi alkotmányos parlamentáris kormányzat van, a parlament többségétől függ, hogy mit tartónak az ország érdekében elfogadni, törvénynyé emelni és mit nem. Azért terjeszti kormányja az illető törvény javaslatát elébe, hogy azt megvitassa, megrostálja, a mi helyes benne, meghagyja, a mi ártalmas és rossz, azt kizárja belőle. Már pedig a véderő-javaslatnak föleg-érintett sérelmes §§-ai oly veszélyesek a magyar nemzet egész jövőjére, annyira magfosztják alkotmányunkat legbecsesebb lényegétől, hogy azt bona fide egyetlen tisztességes, magyar érzésű képviselő sem fogadhatja el.

Azért ne takarózzék a kormány s még kevésbé az ő többsége a korona akaratával; mert ez csak úgy lehet törvénynyé, ha ök maguk úgy akarják, ha nem, nem. — Rudolf trónörökösünk halála után már kérdést sem szenvedhet, hogy a javaslatot jelen alakjában nem szabad törvénynyé emelni s ezzel drága alkotmányunk két zarszlopát lerombolni engedni. Reméljük is, hogy most már a többség sem fogja akarni.

Szeretnők ez irányban haladni a debreczeni szabadelvű párt érdemes elnökének vélekedését is. **A felelősséget rájuk haritjuk.**

Belföldi hírek. A véderő-javaslat részletes tárgyalása valoszinűleg a keddi ülésen kezdődik meg. — Most már csak nem bizonyosnak látszik, hogy a javaslat legseremesebb szakaszai módosítottai foguak. Az idei szorozást — hir szerint — meg a régi vedtörvény alapján fogják foganatosítani. — Halál a zás Ugron Zsigmond nagybirtokos, Ugron Gabor és Akos orsz. képviselők nagybátyja, e hó 5-én szívvelhűdes következtében elhunyt. — Eht i r u s. Arva-megyében egy szőnyű betegség, az eh-tizusz ütött ki, mely egyre nagyobb mérvet ölt és már eddig több ember-életet is elpusztított. — Magyar püspökök a papához. Egy becsi lap jelentése szerint az összes magyar püspökök föhíratot intéztek a papához, melynek higgadt és mersekel hangját a Vatikánban Schiachus püspök betoijasanak tulajdonítják. — Budapesti táviratozások a „Poi. Korr.”-nak: A magyar képviselőház első érdemesleges üeset e hó 11-én tartja. Időközben a kormány gondoskodni fog róla, hogy a fővaros nyugalmának újabb megzavarása megakadályoztassék. Parlamenti körökben erősbül az a hir, hogy sikerülni fog közvetítő utat találni az alkotmányjogi vitara nevére és ez irányban minden remény az uralkodóban összpontosul. Határozott lépések különben e tárgyban meg nem történtek, de valamennyi mervédó faktornal meg van a közvetítő ut keresésének szándéka. De e diszpozició valosításának módjait meg kell előbb találni. — Hősök emléke. Arad város közönsége kegyelettel ünnepeite meg február 8-án az 1849. évben történt veres utcai harcznak áldozatait esett honvédek emléket. A minoriták templomában tartott gyászisteni üszteleten az aradi honvédegyet, az összes egyetek és hivatalok testületieg vettek részt. A mise után a megjelentek kivonultak a nevtelen hősök emlékére épített szoborhoz, hol a dalárdák gyszadaiokat enekeltek. A honvédegyet nevében Jankay József, az ifjuság képviselőiben pedig Berencz Ferencz tartottak emelkedett hangu megemlékező beszédet. Az ünnepeget a városi dalárda megható gyszadala fejezte be.

Országgyűlés. A képviselőház ülése február 8-án. A képviselőház tegnapi ülésén csak elnöki bejelentések történtek, melyek közül azt, mely Abrányi Emil megbízó levelet említe, a függetlenségi párt eljenzessel fogadta. Ugy szinten zajos eljenzessel fogadtatt Bars vármegye kérvénye is, a véderő javaslat ellen. Az elnöki bejelentéseken kívül azonban történt egy elnöki kijelentés is. Az t. i., hogy a képviselőház csak a jövő kedden fogja elhatározni, hogy mi lesz a későbbi ülések napirendje?

Ez a kijelentés mindenkire nagyon meglepő volt. Mert mindenki azt hitte, hogy a jövő kedden már tovább fog folyni a véderő javaslat részletes tárgyalása. Ez nem történik.

Tehát a véderő javaslat ügyében okvetlenül történik valami. Hogy mi? azt meg fogjuk tudni, ha a miniszterek Beesből visszatérnek. Annyit azonban talán már is konstatalni lehet, hogy az ellenzék küzdelme, valamint a nemzeti közvélemény terfias nyilatkozása nem maradt eredménytelen.

Van tehát hatalma a nemzet közvéleményének! Ez már bizonyos. Most már csak arra kell vigyázni, hogy Tisza Kálmánnak ne lehessen módjában a nemzeti akaratot valami mesterkedés által ujra kijátszani. Ha a nemzet szemei kinyitják: maradjanak nyitva.

Külföldi hírek. Lázadás Shangaiban. Sinkiangban komoly zavargások voltak: az angol konzulátus épületét és több külföldi lakos házát felgyújtották s ezek teljesen leégtek. A helyszíne egy angol hadihajó indult. — R o m á n i á b ó l. A román képviselőház febr. 6-iki ülésén Blazenberg indítványt nyújtott be a Bratiano-miniszterium vád alá helyezése iránt. — Belgiumban a kőbánya-munkások sztrájkolnak. A munkások és csendőrök között már veres összeütközésre került a dolog. — Az Egyesült Államok budapesti főkonzulát. Blacket aliasától kormányá fölmentette, és pedig azért, mert Black egy new-yorki német lapban cikket tett köze, melyben Magyarország gazdasági állapotáról így szolt: „A gyarországgal meg van kötve kezén, lábán s ha védelmi tarifát fogadna el, azt hatalmas szomszédja casus belli-nek tekintené.” Black fölmentése az eszakamerikai konzuláris szabályzat alapján történt, mely megszabja, hogy „a konzuláris tisztviselőnek titva van valamely külhatalom közügyeiről levelezést folytatni magánszemélyekkel, hírlappal, folyóiratokkal, kivéve a saját allambeli hivatalnokokat.” Fejedelmek találkozása. Az orosz czár a nyáron viszozozza a német császárral a látogatást, melyet ez tett nála Pétervárott. — A p o r o s z k é p v i s e l ő h á z elfogadta a korona dotációjának emelése. Csak Virchow és Richter szavaztak ellene. — A p o r t a f i z e t. A „Tarik” jelenléte, hogy a porta a mult hónapban az összes hátralegus hadi-sarcot kihizette Oroszországnak és az ottomán bankkal megegyezésre lepett, melynek folytán a további pontos fizetés biztosítva van. — A z o r o s z s e n a t u s legközelebb külön ülésben fog itelni a borik vasuti szerencsétlenség ügyében vad alá helyezettek, közöttk Sternval tábornok fölött. — V e s z e d e i m e s f o r r o n g á s észlelhető Belgiumban. — A mult heten a brüsszeli kath. egyesületben igen heves támadásokat intéztek a király és a katonai reformtervek ellen. Egyik szoló kereken kijelentette, hogy a király — jelenlegi törekvései miatt — koronáját veszíteti.

A trónörökös halála. A királyi udvar — mint már jeleztük — hétfőn Budapestre fog utazni s itt tölti a gyász egy részét. A trónörökös ravatalára szerdaig összesen 835 koszorú érkezett.

S t e f á n i a trónörökösé azt fogja venni az „osztrák-magyar monarchia irasban és kepen” cz. mű védnökségét. Az özvegy trónörökösné tudatta Jókaival, hogy mihelyt csak nemilag visszatér nyugalmá, a szerkesztőség tagjait Beesben és Budapestben maga köré fogja gyűjteni s az üléseken személyesen fog elnökölni. Addig is egy köriratban közölte fogja tenni a mű további folytatására és a vednökségnek átvetelére vonatkozó legelső határozatot. Hogy magát a magyar nyelvben tökélysbithesse, ezceölül magyarnyelv mester-nél rendelt maga mellé. — A nagy műből f. hó 15-én — a folytatolagosan megjelenendő 75-ik füzetén kívül egy külön gyászfüzet is meg fog jelenni, melynek bevezetését amaz emlekirat szövege fogja képezni, melyet a boldogult trónörökös a királynak benyújtott, midon a nagy mű terve benne megérett.

B e e s b e n febr. 6-án tartották meg az udvari templomban a vigiliákat Rudolf trónörökösért. A királyi ház tagjain kívül jelen voltak az udvari méltóságok, a küldöttségek, tábornoki kar, továbbá az osztrák és magyar miniszterek. Tisza miniszterelnök, hogy ily nehéz időben ő felsége oldalán lehessen, pár napig Beesben maradt.

A h a d s e r e g h e z i n t é z e t t legfőbb h a d i p a r a n c s i g y h a n g z i k : „Melyen megszorodott szívemnek vég-telentül jól esett, hogy az isteni gondviselés által ream mert nehez megpróbáltatás napjainban, közös hadseregem, hadi tengerészetem s mindket honvédségem reszeről a tantorihatalan hűség, megnató ragaszkodás és kegyeletteljes odaadásnak bizonyítékait vettem. Valóban méltó és szívelyes módon adtak kifejezést a véderőnek tagjai drága Fiam feletti gyász és fájdalomnak. Monarchiam legtávolabb r-

szeiből küldötték s z i v ü k sugallatának engedve siettek Bécsbe, a drága alhunyt iránti kegyeletüket nyilvánítani, — annak az utolsó tiszteletet megadni és azt bebizonyítani, hogy Házának bánata és őrome közös hadseregemben és honvédségem sorában mindenkor élenk viszhangra talál. Ezért mindnyájuknak legbensőbb közönmetemet nyilvánítottam. Mint ezeltől, úgy tovább is szívem melegen fog dobogni összes véderőnek minden tagjában, büszkén tekintek véderőre és jövőre is annak maradásá szenteltve teljes szeretetem és gondviseléséin. Kelt Bécsben, 1889. évi február hó 6-án.

Ferencz József, s. k.*

A felhivatalos lapok még most is tagadják, hogy a trónörökös kérdésében az uralkodó-ház tagjai közt megállapodás jött létre. Tagadják azt is, hogy Károly Lajos főherczeg lemondott trónörököségi jogáról. Ezzel szemben a „T i m e s ” e legtekintélyesebb angol lap a következőket írja:

„Tényként kell fogadni, hogy Károly Lajos főherczeg lemondott a trónörököségi jogáról. A lemondás mult pénteken történt, még pedig idősebb fia, Ferencz Ferdinánd javára, aki szombaton orvosi vizsgálaton ment keresztül, melynek az a czélja volt, hogy fizikai képessége az uralkodásra konstataltassék. Károly Lajos főherczeg lemondását azonban egyelőre kizárólag családi megállapodásnak kell tekinteni, még pedig abból az okból, mert az elhunyt trónörökösnek utószóló fia lehet. Mig a törvényeszerű tiz hó eltelével a lehetőség megszűnik, a trónörökös rendjére vonatkozólag hivatalosan semmiféle változás nem közelelhet. — Károly Lajos főherczeg lemondásának okai világosak. Legidősebb fia, Ferencz Ferdinánd azáltal, hogy a modern herczeg utáni örökösét elfogadta, ki van zárva a trónörökösé. Ha elhaisztatnák az ő lemondása arról az örökségről és esetleg hirtelen trónrészesedése állna be, Károly Lajos főherczeg másodsodszóló fiának előtérbe lépő trónörököségi igényei komoly zavarokká adhatnának okot. Másrésről pedig Ferencz Ferdinánd főherczegtől nem lehet várni azt, hogy lemondjon egy óriási vagyonról bizonyos ellenérték nélkül. Azonban a kérdés tényleg el van intézve s csupán a fentebb említett eshetőségtől van annak gyakorlati érvénylése függővé téve.”

A „Freundenblatt” egy berlini levelet közöl, mely febr 6-án kelt és azt ecseteli, mily mélyen megindító fájdalom vett erőt a német császári páron Rudolf trónörökös elhunytá fölött. A császár környezetében levő személyek azt állítják, hogy a császár ifjúkori barátja halála által mélyen megrendítve, fájdalmanak szóval és tettel, ujra meg ujra kifejezést adott. E hó 5-én a császári pár harmad zben látogatta meg Széchenyi gróf nagy követet és nejét. Minden kíséret nélkül jelentek meg a nagykövetnél, d. u. 4 és 5 óra között, midon éppen öröknugalomra helyezték a megboldogult trónörökös holt tetemet. A császáron mely megindulás látszott; sokat beszélt az elhunytól és a benső barátságáról, mely hozzája fűzte. Midon a császárs és a császárné a palotát elhagyták, meg egyszer föl-kérték Széchenyi gróf nagykövetet, fejezse ki benső részvétüket Ferencz József ő Felsége előtt.

Felhívás, Debreczen közönségéhez.

Ha foglalóba adott szavam nem sürgetne, azt hiszem várnék még, — országos gyaszunk e szomorú idején — az alábbi sorok közzétételével.

Különben e tárgynál a g y á s z miatt aggodnunk talán nincsen is miért? A kiról szólni akarok, az szinten egy halott. Egy régi, régi halott, a ki maga is úgy halt meg, mint trónörökös. — Örököse egy nennel, talán egy félvilág osztatlan hódolatának, szeretetének.

Ez is úgy halt el fiatalága delelőjén, ez is tömérék beváltalan, édes reményt vitt el magával; ennek is bánatos sohajjal emlékszik halálára ma is egy egész nemzet. Sőt ez — hadd legyen szabad, bár félve kimondanom — talán még közelebb áll hozzánk, debreczeniekhez.

Miénk volt életében: a mi legfőbb dicskedésünk maradt halála után.

Bölcsője itt ringott, sirja is itt áll.

Ez a sir... ez az éppen, a melynek érdekében koldulni jövök most hozzátok, debreczeniek!

De nem, — ez a szó erős lenne itt. Figyelmeztetni akarok csak benneteket e sirra, a mely ma elfeledt, elhagyott, gyomfverte sir, a mely alatt pedig szentelt hamvak nyugszanak, egy igazi nagy költőnek, C s o k o n a i n a k a hamvai!...

